

Részletes szakmai beszámoló

A kutatási projekt Ján Kollár pesti evangélikus lelkésznek, a magyarországi felvilágosodás és reformkor emblematikus, csehül író szlovák költőjének, nyelvújítójának, filológusának, történészének, szláv kulturális programot megfogalmazó kulcsfontosságú alakjának a munkásságára irányult. A több tízezer oldalnyi költői, filológiai, történészi, néprajzi életműve, útleírásai, egyházi beszédei nyelvi okokból ismeretlenek maradtak a magyar tudományosság előtt, holott alapvető információkat tartalmaztak a kor társadalmi viszonyairól, kulturális, tudományos és egyházi életéről. A kutatás elsődleges célja tehát az volt, hogy föltárja a szóban forgó életműben a hungaricumokat, és egységes szerkezetű elektronikus adatbázisban tegye hozzáférhetővé a magyar és a nemzetközi tudományosság számára. A további célkitűzések között fontos helyre soroltuk, hogy a magyar tudományosság számára a föltárt hungaricumokhoz kapcsolódó cseh vagy szlovák nyelvű információkat magyar fordításban is közöljük. Mivel a kollári életmű több tízezer oldalnyi terjedelmű, ezért a feltárást komoly filológiai előmunkálatok előzték meg, amelynek során meghatároztuk, mely területekhez sorolható emblematikus műveket vesszük górcső alá.

A kutatás részeredményeit folyamatosan publikáltuk hazai és nemzetközi szakfolyóiratokban. A kutatás záró szakaszában pedig egy nemzetközi konferencia keretében bemutattuk elért eredményeinket, a létrehozott adatbázisra pedig fölhívtuk a nemzetközi szlavisztika figyelmét. Az általunk kezdeményezett, Ján Kollár életművéhez kapcsolódó tudományos konferencia célja az életmű körül zajló tudományos vita élénkítése volt, valamint hogy modellértékűen mutassuk meg azt a modern irodalom-, történettudomány és nyelvészet kínálta diskurzív teret, amelyben a szóban forgó életmű, a párhuzamosan formálódó közép-európai nemzetek 19. század eleji történelme, valamint a magyarországi soknyelvű kulturális hagyomány érvényes tudományos relációs viszonyba hozható egymással.

Az adatbázisban föltárt adatok egyértelműen igazolták a kutatócsoport tudományos hipotézisét, mely szerint a 19. sz. elején bekövetkezett közép-európai nemzeti kulturális paradigmaváltás, amely során a területi alapú nemzeti tudatot fokozatosan fölváltotta az etnikai alapokon szerveződő modern nemzeti tudat, a latin nyelvű művelődést pedig az anyanyelvi (cseh/szlovák) művelődés igénye, a hungaricumok segítségével kimutatható a kollári életműben. E változás egyik fontos alapkérdése a közös hungarus kulturális hagyomány folytatásának lehetősége és módja volt, amelynek személyekhez, eseményekhez, nyelvekhez, jelenségekhez, földrajzi helyekkel stb. kapcsolatos megjelenési formái az adatbázisból számos szempont alapján kinyerhetőek. A föltárt anyag alapján biztos állítható, hogy Ján Kollár a *Slavic republic of letters* 19. századi emblematikus figurájaként egyrészt küzdött a hungarus-örökség magyar kisajátítása ellen azzal, hogy létrehozta annak szláv szempontú történeti, nyelvi, egyházi reprezentációját, másrészt a szláv kölcsönösség eszméjének kidolgozásával hozzájárult egy szláv kulturális és nyelvi alternatíva megteremtéséhez is. Az adatbázisban föltárt anyagok tanúbizonysága szerint az alteritáshoz számos vonatkozásban kapcsolódó kollári életműben kimutatható egyrészt a magyarországi kulturális és történeti hagyomány megléte, másrészt az a kísérlet is, hogy a modern szláv nemzeti identitást az ellenkultúrának tekintett német és magyar kultúrával szemben hozza létre.

A magyarországi kulturális és egyházi élet nem szláv képviselői természetesen viszonyultak Kollár ezen törekvéseihez, amely az adatbázisban föltárt anyagból is kitűnik (lásd Kollár Széchenyi Istvánhoz, Horvát Istvánhoz, Kossuth Lajoshoz, vagy a magyar reformkor más kulcsfontosságú személyiségeihez

fűződő viszonyát). Kollár az adatbázis szerint olyan fontos magyarországi intézményekkel is kapcsolatban állt, mint az Egyetemi Könyvtár, a Magyar Tudományos Akadémia, a magyarországi evangélikus egyházi szervezetek, a pesti Vakok Intézete stb. Az ezekkel kapcsolatos adatok és meglátások új és fontos forrásai a modern magyar nemzeti kultúrának. A kutatás további fontos hozadéka a magyar tudományosság számára, hogy a kollári életmű feltárásával lehetőséget nyújt az elmúlt két évszázad társadalomtörténeti egyoldalúságának kiküszöbölésére azáltal, hogy érthetővé teszi a magyarországi nemzetiségi törekvések eredeti célkitűzéseit, a nem magyar anyanyelvű nemzetiségek viszonyát a magyarországi kulturális hagyományhoz. Az ezáltal kiegyensúlyozottabb kép egy többnézőpontú történeti és kulturális hagyomány folytatását biztosítja, amelyhez a nemzeti önreflexió lehetősége és a szomszédos nemzetekhez való viszony korrekciója is társulhat.

Ez a fajta pluralizmus fontos tapasztalat lehet a szomszéd nemzetek tudományossága számára is. Az adatbázisban föltárt hungaricum-ismeretanyag új inspirációkat hordoz a cseh és szlovák tudományosság számára is, amelynek másfél évszázados Kollár-recepciójából jórészt hiányzott a kollári életműben kimutatható hungaricumokkal való foglalkozás. Nemzetközi viszonylatban megteremti a „nagy elbeszélések” új szempontú vizsgálatának és dekonstrukciójának kutatási bázisát, valamint anyagot szolgáltat a legújabb kritikai megközelítéseknek (pl. posztkoloniális kulturális kritika). Az adatbázisból jelenleg kinyerhető tudásanyag egyik legfontosabb jellemzője, hogy mivel mind a magyar, mind pedig a szláv (szlovák és cseh) filológiában jártas kutatócsoport föltáró munkájának az eredménye, nemzeti érdekek fölötti tudományos diskurzust tesz lehetővé.

A kutatás 2018-ban

A kutatás pénzügyi-adminisztrációs okokból néhány hónap késéssel indult, ily módon a munkatervben foglalt feladatoknak csupán időarányos részét tudtuk megvalósítani az első évben. Ennek ellenére számos kutatóutat szerveztünk Csehországba és Szlovákiába, hogy a bibliográfiák alapján fölmérjük a kollári életmű eredeti kiadású példányait. Erre elsősorban azért volt szükség, mert a cseh és szlovák tudományosság mindmáig csak részben végezte el a kollári életmű kritikai kiadását. A kollári életmű és a 19. század első felének jeles cseh és szlovák kutatóival és ismerőivel is konzultáltunk, hogy a problémás kérdéseket megvitassuk és megtaláljuk a megfelelő megoldásokat rájuk. Az anyagföltárás során azonosítottuk a földolgozandó kiadásokat és példányokat, elektronikus másolatokat és fénymásolatokat készítettünk a kiválasztott példányokról, amelyek a kutatás korpuszát alkották.

Ezzel a folyamattal párhuzamosan került sor a kutatási anyag felosztására is a kutatók szakterületi jártassága szerint. Zsilák Mária cseh és szlovák nyelvészként, valamint a magyarországi nemzetek néprajzában jártos szakemberként a kollári népdalgűjtemény földolgozásának feladatát kapta. Matus László, a magyarországi evangélikus egyház 19. századi történetének, valamint a pesti szlovák gyülekezet történetének szakembereként Ján Kollár gyülekezetéhez szoros szálakkal kapcsolódó prédikációgűjteménye földolgozását vállalta. Mészáros Andor bohemistaként és közép-európai kultúrtörténészként Ján Kollárnak a cseh szellemi közegehez szorosabban kapcsolódó műveinek földolgozása jutott. Kiss Szemán Róbert Kollár szépirodalmi munkáiban és a hozzájuk kapcsolódó, gazdag hungarológiai anyagot tartalmazó Magyarázatok a Szlavia leányához című műben kezdte meg a hungarikumok föltárását. Az anyagföltárással párhuzamosan kezdetét vette a felosztott művek szövegeinek földolgozása, a hungaricumok osztályozása, valamint a tervezett adatbázis szerkezetének kialakítása.

Hasonlóképpen komoly hangsúlyt fektettünk arra is, hogy hazai és külföldi tudományos fórumokon, konferenciákon tartott előadások formájában elkezdjük a téma intenzív szakmai megjelenítését. Az intenzív tematizálás azt a célt szolgálta, hogy a szakmai közösség kellő fontosságot tulajdonítson a kutatás középpontjában álló problémának, és fölkészüljön a kutatás harmadik évére tervezett szakmai

konferenciára. E vonatkozásban kiemelt fontosságot tulajdonítottunk a Cseh Történészek Szervezete 2018-as olasz konferenciájának, amelyen két cseh nyelvű előadással vettünk részt, és tájékoztattuk a cseh történészek érdekelt csoportjait a kutatási program elindulásáról. Kiss Szemán Róbert előadását a kollári művészi-politikai eszmerendszeren belül a hungarizmus, a csehszlovakizmus és az illírismus koncepciójának szentelte. Ugyanő tartott angol nyelvű előadást a magyarországi történelmi hagyomány hatásáról a kollári életműre a Bukaresti Egyetem Szlavisztikai Intézete által szervezett konferencián. A további tervezett publikációk közzétételének érdekében külön kérelmet nyújtottunk be az NKFIH-nak, amelynek jóváhagyása után megkezdődött a publikációk idegennyelvű fordítása és 2019-es megjelenésre való előkészítése.

A kutatás első évében Matus László kilépett a kutatásból, amelynek következtében a kutató szakterületét alkotó gyülekezettörténelmi kutatási tervünket módosítanunk kellett. A vizsgált Kollár-művek listáját a kutatás négy éve alatt többször is módosítanunk kellett. Ennek oka egyrészt a kutatásból kilépő szakemberek pótolhatatlansága volt, másrészt az az szükségesség, hogy a tervezett kutatáshoz nem mindig voltak elérhetőek a megfelelő könyvkiadások. Hasonló szűküléshez vezetett az a tény, hogy a szövegfeltárás során egyértelművé vált, hogy a vártnál jóval több hungaricummal kell dolgoznunk a szövegtörzsben, és a hungaricumok fordítása és magyarázása jóval időigényesebb a tervezettnél. Ezért azokat a műveket, amelyek valamilyen szempontból veszítettek fontosságukból (pl. a kollári Olvasókönyv második kiadása, miután az első kiadást már földolgoztuk), kénytelenek voltunk kivonni a kutatásból.

Ennek ellenére a kutatás a munkatervnek megfelelő ütemben haladt mind az anyagfeltárás, mind pedig a szövegföldolgozás területén. Az adatbázis szerkezetének kialakítása is elindult, és már a kutatás kezdeti szakaszában elkezdtük a részeredmények publikálását.

A kutatás 2019-ban

A kutatás második évében néhány külföldi kutatóút megszervezésével a kutatócsoport folytatta az első évben feltárt szövegtörzshez tartozó régebbi és kurrens szakirodalom feltárását és tanulmányozását. A kutatásban részt vevő szakemberek folytatták a kutatás első évében megkezdett intenzív munkát, amelynek során bebizonyosodott, hogy a kutatói hipotézisnek megfelelően gazdag hungarológiai anyag található a szóban forgó művekben, amelyek feltárása, magyarra való fordítása és filológiai magyarázata ugyanakkor nagy kihívás elé állították a szakembereket.

A kutatásból nyugdíjazását követően kilépett Zsilák Mária is, ami szükségessé tette egyrészt két fiatal kutató beléptetését, másrészt a kutatás hangsúlyának ismételt áthelyezését a néprajzi munkákról a nyelvészeti-filológiai művekre és az útirajzokra. Az év második felében a kutatásba újonnan bekapcsolódott két fiatal szakember szintén jelentős feltáró munkát végzett. Császári Éva első ütemben megkezdte a Ján Kollár nyelvészeti és etimológiai munkáiban fellelhető hungaricumok feltárását és földolgozását. István Anna ugyanakkor Kollár útirajzainak vizsgálatába fogott, és mindketten olyan jelentős anyagmennyiséget tártak föl, hogy annak tudományos eredményeit hazai konferenciákon is bemutathatták. Ily módon kellő anyagmennyiség áll rendelkezésünkre ahhoz, hogy folytassuk a tervezett adatbázis szerkezetének kikristályosítását.

A kutatócsoport tagjai hazai és külföldi tudományos fórumokon mutatták be eredményeiket. E vonatkozásban kiemelt fontosságot tulajdonítottunk az ELTE Szlovák Filológiai Tanszéke 2019. szept. 19-i konferenciájának, amelyen három kutató tartott előadást. Ezen kívül Császári Éva 2019. június 26-án az ELTE BTK Gólyavár, Pázmány termében a Modern Filológiai Társaság Etimológia és jelentésfejlődés című konferenciáján tartott előadást Ján Kollár magyar vonatkozású szófejtési kísérleteiről. Mészáros Andor a Csehszlovakizmus története 1918-ig című habilitációs dolgozatában épített hangsúlyosan kutatásunk eredményeire. Mészáros Andor a kutatás eredményeiről beszámolt 2019. május 2-3-án a

Pardubicei Egyetemen tartott előadásaiban, illetve a 2019. június 21-22-én, a csehországi Písekben tartott nemzetközi workshopon. A vezető kutató a Szlovák Tudományos Akadémia Szlovák Irodalomtudományi Intézete által 2019. okt. 24-én rendezett nemzetközi konferencián prezentálta a kutatási témát.

A 2019-es évben folytatódott a kutatással összefüggő részeredmények publikálása a nemzetközi és a hazai tudományos fórumokon, folyóiratokban és kiadványokban (5 tanulmány jelent meg, és 3 további készítettünk elő a megjelenésre).

A vezető kutató hozzálátott az adatbázist létrehozó és működtető szolgáltató föl kutatásához. A megfelelő informatikai szolgáltató kiválasztásának legfontosabb szempontja a gazdaságosság, a megbízhatóság és az adatbázis hosszú távú üzemeltetésének képessége jelentette, amely kívánalmaknak leginkább az ELTE Egyetemi Könyvtára felelt meg.

A kutatás tárgyát tudományos népszerűsítő előadások formájában Kiss Szemán Róbert mutatta be a hazai közönségnek: 2019. ápr. 27-én a Budapesti Szlovák Szakkollégium diákjai hallgathatták meg Ján Kollár pesti munkásságáról szóló előadását, 2019. nov. 25-én Hungarikumok Ján Kollár életművében címmel tartott előadást a Magyarországi Szlovákok Kutatóintézete és a budapesti Szlovák Ajkú Evangélikus Egyházközség közös szervezésében.

A kutatás 2020-ban

A pandémia a kutatást valamennyi területen hátráltatta és ellehetetlenítette. A kutatás meghosszabbítását kérvényeztük az NKFI hivatalától, amely azt engedélyezte 2021. dec. 31-ig.

A kutatás harmadik évében a kutatócsoport folytatta a szövegkorpuszhoz tartozó szakirodalom tanulmányozását. Ezt a folyamatot márciustól ellehetetlenítették a vírushelyzettel kapcsolatos korlátozások. A tervezett utazásokat, konzultációkat bizonytalan időre el kellett halasztani, a tervezett konferenciáknak csak töredékén tudtak részt venni a kutatócsoport tagjai. Számos nagy horderejű konferenciát, például a Bohemisztikai Világkongresszust, amelyen a kutatócsoport tagjai önálló szekciót alkottak volna, a szervezők két teljes évvel elhalasztották, azaz 2022-ben fogják megrendezni. Ugyanakkor Mészáros Andor az eredetileg Bolognába tervezett, ám a vírushelyzet miatt online formában zajló 9th ESHS conference Bologna 2020, Universities and Their Cities. Visual Traces of Universities and Scholars in University Cities across Eras (2020. aug. 31. – szept. 2.) között megrendezett konferencián vett részt The Role of the University and Higher Education in the Formation of the Capital(s) of Hungarian State in 19th Century címmel tartott előadással. Kiss Szemán Róbert a Magyarországi Szlovákok Kutatóintézetének 2020. febr. 13-14-én megrendezett nemzetközi konferenciáján adott elő Az alföldi szlovákok panteonizációja mint a szlovák nemzeti emblematiszmus része Ján Kollárnál címmel.

A kutatásban részt vevő szakemberek folytatták a kutatás korpuszát alkotó kollári szövegek föltárását. Ugyanakkor a cseh nyelvű szövegek magyarra való fordítása és filológiai magyarázata nagy kihívás elé állították a szakembereket, hiszen a 19. század eleji államigazgatási, egyházi nyelvet, valamint a történettudományi, régészeti, néprajzi stb. szaknyelvet kellett adekvát módon értelmezniük és alkalmazniuk a fordításban. Hasonló problémát okozott a cseh nyelvű, gótbetűs szövegek átírása latin betűkre az adatbázisban való megjelenítéshez. Császári Éva befejezte a hungarikumok föltárását a Rozprawy o gmenách, počátkách i starožitnostech (Értekezések a nevekről, kezdetekről és régisigekről) című terjedelmes és rendkívül gazdag nyelvészeti-filológiai munkában. István Anna befejezte Kollár Utazás Felső-Itáliába c. útirajzának vizsgálatát, amely terjedelmes munkában több, mint 900 hungaricumot rögzített. Az örvendetesen bővülő anyagnak köszönhetően folytattuk a tervezett adatbázis szerkezetének finomítását is. Virág Gabriella és Cerva Csaba informatikus szakemberekkel

elvégeztük az adatbázis informatikai háttérének kidolgozását és a próbaanyagok előkészítését a feltöltésre.

A kutatás utolsó évére tervezett szakmai konferenciát a COVID-19 pandémia miatt kénytelenek voltunk egy évvel elhalasztani. A konferencia három szervezője az ELTE BTK Szláv és Balti Filológiai Intézete, a Szent Adalbert Közép- és Kelet-Európa Kutatásokért Alapítvány, valamint a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Irodalomtudományi Intézete lett. A konferenciára való felhívást A másik Kollár / Kollár és a másik címmel (The other Kollár / Kollár and the other one) (Jiný Kollár / Kollár a ten jiný) címmel tettük közzé 2020 októberében.

A kutatás addigi eredményeit számos magyar és idegen nyelvű tanulmány formájában törekedtünk a szakmai közönség elé tárni. A 2020-ban két angol, és egy cseh nyelvű tanulmány jelent meg a vezető kutató tollából jelentős tudományos potenciált képviselő magyarországi, csehországi és romániai szlavisztikai folyóiratokban.

A kutatás 2021-ben

A tervek szerint a kutatást lezáró tudományos konferenciát 2021. június 17-18-án Budapesten, az Eötvös Loránd Tudományegyetem BTK Szláv és Balti Filológiai Intézetében (1088 Budapest, Múzeum krt. 4/D) rendeztük volna meg, ám a járványügyi korlátozások miatt a konferenciára online formában került sor. A kétnapos konferencián magyarországi, csehországi, szlovákiai, lengyelországi, ausztriai és romániai szlavisták vettek részt. A konferencián valamennyi, a kutatásban részt vevő kutató tartott előadást idegen nyelven, amelyek tanulmány formájában a tanulmánykötetben is napvilágot láttak. A tanulmánykötet 2021 novemberében látott napvilágot, és a szerzői és szerkesztői tiszteletpéldányok kiküldése mellett a magyarországi fontos könyvtárakon kívül eljuttattuk a legfontosabb ausztriai, csehországi, lengyelországi, szlovákiai és romániai könyvtárakba is. A kötet elektronikus változatát két repozitóriumban helyeztük el, amelyek közül egyelőre az MTA REAL-repozitóriumában érhető el a következő linken: <http://real.mtak.hu/134958/1/Kollarcelysbornik.pdf>. Az EDIT-ben valószínűleg az újév elején lesz nyilvánosan elérhető a teljes kötet.

Továbbfejlesztettük az elektronikus adatbázist az ELTE Egyetemi Könyvtárának számítógépes munkatársaival, majd 2021 első felében már tesztüzeműben működtettük, azaz bemutathatóvá vált a konferencia előadóinak és a konferencia résztvevőinek is. A könnyebb magyar és nemzetközi elérhetőség érdekében az adatbázis a **kollar.elte.hu** címen hívható be az internetes keresők segítségével. Az adatbázis jelenleg tehát 6694 hungaricumot tartalmaz, amelyet mintegy 60.000 egyéb információs mező magyaráz és egészít ki. A feltárt cseh vagy szlovák nyelvű hungaricumokat és szövegkörnyezetüket nemcsak cseh nyelven, hanem magyar fordításban is közöljük. A magyar fordítások szövege kb. 500.000 leütés.

A vizsgált Kollár-művek, találatok és információs mezők száma

A vizsgált kollári művek száma	A vizsgált művek oldalszáma	Hungaricumok száma	További információs mezők száma
18	2918	6694	60246

Az adatbázis lehetővé teszi a kutatók számára azt is, hogy saját keresőszót írjanak a keresőmezőbe, és a kijelölt dokumentum(ok)ban célzottan, a saját igényeiknek megfelelően három nyelven, magyarul, csehül és angolul keressenek. A következő majdnem 40 kategória segíti a hungaricumok bibliográfiai adatainak azonosítását, illetve a tematikus keresést. Ezek a következők: Forrásmű címe, Forrásmű oldalszáma, Forrásmű egyéb bibliográfiai adata, Vezetéknév idegen nyelven, Vezetéknév magyarul, Keresztnév idegen nyelven, Keresztnév magyarul, Képzelt alak, Magyaricum, Egyéb „cum” (pl.

slovacicum, judaicum stb.) Bohemicum, Polonicum, Russicum, Croaticum, Serbicum, Slovenicum, Germanicum, Romanicum, Hungaricumnak számító mű címe, Földrajzi név idegen nyelven, Földrajzi név magyarul, Szervezet, intézmény, társaság, Képzőművészeti alkotás, Állat, Ásvány, Népnév, Nyelv, Mesterség, Magyar szó, Jelenség, Kulcsszó, Nem cseh/szlovák befoglaló szöveg, Hungaricum cseh nyelvű befoglalása, Találat befoglalásának magyar fordítása, Megjegyzés. (A fent felsorolt kategóriák közül a magyaricumhoz érdemes azt a megjegyzést fűzni, hogy a hungaricumok csoportján belül megalkotott olyan szűkebb adathalmazról van szó, amely mind az alteritásban, mind pedig a modernitásban kifejezetten a magyarsághoz mint etnikumhoz, annak nyelvéhez, szokásaihoz, kultúrájához kötődik, pl. magyar nyelvi példa előfordulása a kollári szövegekben, Zrínyi Miklós magyar költői műve stb.)

Az adatbázis tartalmazza a legtöbb feldolgozott kollári mű pdf-változatát is (amennyiben rendelkezésünkre állt jó minőségű és eredményesen ocr-ezhető másolat), amelynek megfelelő oldala megjelenik a találat kiadásakor. Az elektronikus adatbázist úgy hoztuk létre, hogy az korrigálható és bővíthető legyen. Azaz a jövőben javíthatóak legyenek az esetleges filológiai tévedések, amelyek az adatbázis szerkesztőjének e-mailes formában jelezhetőek. További lehetőségek is rejlenek az adatbázis bővítésében, amennyiben a kollári életmű egyéb darabjainak a földolgozását és integrálását is lehetővé teszi, valamint az adatbázis további cseh, horvát, román, német, angol stb. szerzők munkáiban föllelhető hungaricumokkal is bővíthető.

A kutatást lezáró év végéig összesen 19 magyar, angol, cseh és szlovák nyelvű tudományos publikációt jelentettünk meg. Ezek között 1 szerkesztett tanulmánykötet, 4 könyvfejezet, 5 folyóiratcikk és 9 konferenciaközlemény található. A publikációk közül 10 idegennyelvű (cseh, angol, szlovák), 9 magyarnyelvű, amelyet az alábbi táblázatban összesítettünk.

Publikációk	Idegennyelvű	Magyarnyelvű	Összesen
Szerkesztett tanulmánykötet	1	-	1
Könyvfejezet	4	-	4
Folyóiratcikk	4	1	5
Konferenciaközlemény	1	8	9
Mindösszesen	10	9	19

2021-ben a kutatás résztvevői a már említett Kollár-szimpoziumon kívül egyéb konferenciákon is részt vettek, ahol a Kollárral kapcsolatos vagy az adatbázisra épülő kutatásaik eredményeit adták elő. Mészáros Andor Horvátországban, a zágrábi Bohemistika 55 c. konferencián (2021. szept. 17-18-án) tartott előadást. A kutatásban részt vevő többi kutató Budapesten, az ELTE BTK Szláv Filológiai Tanszéke által rendezett, Metszéspontok – magyar-szláv vallási és kulturális kapcsolatok című konferencián (2021. szeptember 23-24.) tartottak előadást. Kiss Szemán Róbert Eszmei koncepciók alakváltozatai Ján Kollár gondolkodásában címmel, István Anna pedig Szláv szentek Ján Kollár útirajzaiban címmel adott elő. Valamennyi szöveg előreláthatóan 2022-ben fog majd megjelenni.

Összefoglalásképpen elmondhatjuk, hogy kutatás eredményei igazolták a kutatói hipotézisünket. Létrehoztuk a Kollár emblematisz művein (összesen 2.918 szerzői oldal vizsgálatán) alapuló, több, mint 6.000 hungaricumot föltáró, mintegy 60.000 információs mezőt tartalmazó, három nyelven kereshető adatbázist, amely korrigálható és bővíthető. Tudományos munkánk inkorporálása érdekében megrendeztünk egy nemzetközi konferenciát, amelyen megismertettük a nemzetközi tudományos életet kutatásunk eredményeivel. Kiadtunk egy Kollár-tanulmánykötetet, amelyben mind a hazai, mind pedig a közép-európai szlavisztika jeles képviselői publikálták idegennyelvű

tanulmányaikat. A kötetet repozitóriumokban elektronikusan is hozzáférhetővé tettük. Tudományos eredményeinket összesen 19 publikációban (10 idegennyelvű, 9 magyarnyelvű) jelentettük meg. A pandémia adta szűkös lehetőségek között is igyekeztünk kutatási eredményeinket minél szélesebb tudományos és laikus közönséggel megismertetni.

Budapest, 2021. 12. 30.

Kiss Szemán Róbert
vezető kutató